

Т
И
М
О
Ф
І
Й

Г
А
В
Р
И
Л
І
В

Поема про вокзал

Сонце пекло в спину, брудні вокзальні голуби пожадливо накидалися на крихти, таксисти з причепленими бейджиками, на яких стояли чотири рівновеликі латинські літери TAXI, підтягувалися до третього перону, поліціянти з кайданками, кийками і револьверами, хвацько застромленими при боці, проходилися, розмовляючи й озируючись услід за підозрілими особами, час від часу вони вимагали документи, усміхалися і йшли далі, черевані їли піццу, вокзальні злодюжки приглядалися до валіз, пучками вказівного і великого пальців витягували гаманці, безтурботно застромлені в задні кишені, бомжі спали на лавах, смітників, витрушуючи смітники, скрушно нищпорили по знайдених гаманцях, втративши всяку надію там що-небудь коли-небудь знайти, і, нічого не знайшовши, проклинали злодюжок і все на світі, а найдужче несправедливість, яка в ньому панує, диспетчери оголошували прибуття і відбуття поїздів, кондуктори перевіряли квитки, офіціанти розносили каву, пекарі пекли, зустрічальники зустрічали, касири закривали і відкри-

вали касу, купувальники купували квитки, перетворюючись з пішоходів на пасажирів, біженці вперше в житті нікуди не бігли, вантажники несли вантажі, власники пікінезок — пікінезок, продавчиня бананів продавала банани, квітникарі — квіти, кіоскери — пресу, міняйли міняли, кидали кидали, прохачі прохали, горобці купалися в порохах, спраглі припадали до сецесійних країв, американці — до пластикових пляшок COCA-COLA (LIGHT, CHERRY, VANILLE), туристи розгортали туристичні мапи, власники вільних помешкань пропонували вільні помешкання, на ліхтарних стовпах висіли горщики і росли герані, гіді тримали підняті парасольки, організатори конференцій — прямокутні таблиці, власники мобільних телефонів розмовляли по телефону, табло висвітлювали назви поїздів, час прибуття і відправлення, номер перону, двері відкривалися й закривалися, мінялися вирази облич, фасони убрань і розміри валіз, мінялися день і ніч, сніг чергувався з дощем, березень з вереснем, змінювалася фарба на лавах і побілка на стінах, змінювалися самі лави і залишалися стіни.

* Продовження. Початок у «Четверзі» #17

Зал для чекання номер один

Збивали з ніг не раптово розчакнені важкі двері, не пасажери, котрі запізнавалися на поїзд, не дітлахи, котрі прожогом вилітали зсередини, не вантажники, які сунули поперед себе візки з горою лантухів, величезних картатих торб і пакунків, заклеєних скотчем, не бійці спецпідрозділу БЕРКУТ і не ЗМОПівці — з ніг збивали запахи. Їх було сотні, їх були тисячі різних, вони повзли й розповзалися, змішувалися і зливалися, вони тягли руки один до одного і до тебе, вони перекривали ніс і стискали горло, викликали запаморочення і дефіцит дихання, й аж коли минав неминучий спазм, можна було зайти досередини, де в засмальцьованих дерев'яних кріслах, розташованих квадратом з чотирма колонами на чотирьох кутах, сиділи майбутні пасажери. Серед них були такі, які добралися на вокзал зарано, надто рано, щоб чекати на пероні, очевидно, з якихось відлеглих сіл, їхні обличчя були посічені зморшками і вкриті засмагою, їхні великі долоні з вузлуватими пальцями безсило лежали на колінах, безсило й знудьговано, мовби усвідомлюючи

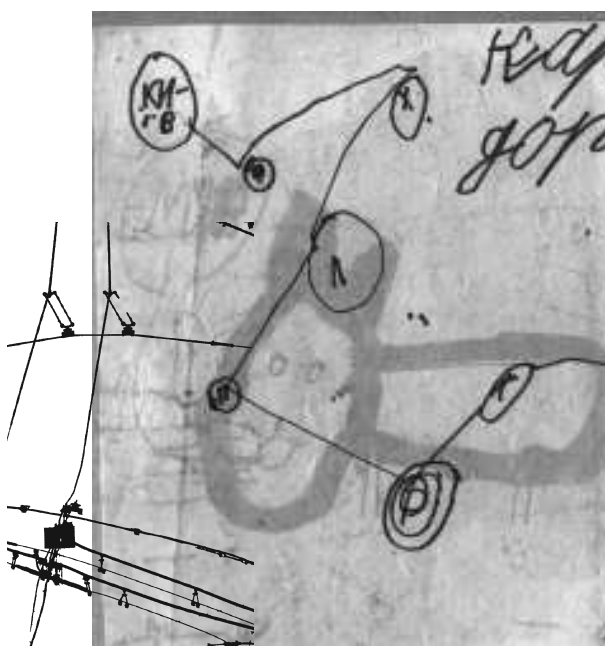
свою тут недоречність, забрані від землі, вони не знали, що робити і як поводитися, вони соромилися власної незграбності, саме тут, можливо, вперше в житті, вони почувалися незграбними, їхні власники і власниці дрімали, періодично прокидаючись від власного храпу. Були й інші, котрі не знали, куди згаяти павзу між поїздами — задовгу, щоб чекати зовні, і недостатню, щоб сходити в місто, яке приваблювало готичними шпилями і мальовничими пагорбами, яке приваблювало і запрошувало вівіскою ЛАСКАВО ПРОСИМО, якої вони, втім, не бачили, бо висіла вона не на виході з вокзалу, а на вході до нього з боку міста; вони читали ВБИВСТВО У ТРЕТЬОМУ КУПЕ, ТІЛЬКИ ДЛЯ ТЕБЕ, В ЛІЖКУ БЕЗ МУЖИКА, ПОВЕРНЕННЯ БУДУЛАЯ, ЗАСИПАНІ СНІГОМ, ТЮЛЬПАНИ ДЛЯ НАРЕЧЕНОЇ, СЕКРЕТНИЙ ВАНТАЖ, ТАМ, ДЕ РОСТЕ ЛИШАЙ, ЛИСТИ БЕЗ ЗВОРотної АДРЕСИ, СМЕРТЬ НАРКОКУР'ЄРА, ЗАБОРОНЕНІ ІГРИЩА ЖАБ, ПІЦЦА ПОКОРСИКАНСЬКИ, ІМЕНІ ТВОГО РАДИ, ГОТЕЛЬ КОНТИНЕНТАЛЬ, СКАЖИ, ХТО ТЕБЕ ВБИВ, СОЛОД-

21 Ж

И
Т
Т
Я

Н
Е
З
Н
А
Н
И
Х

Л
Ю
Д
Е
Й

КА ДАРУСЯ — кишенькові видання зі строкатими обкладинками і рельєфними літерами назв, їх купували тут же в залі, в одному з трьох газетних кіосків; в інших двох, з пластиковими стійками і високими столиками, продавали котлети, смажену рибу, ковбасу МОСКОВСЬКА й ДРОГОБИЦЬКА, САЛЯМІ УГОРСЬКА, ПАШТЕТ З ІНДИКА ПІКАНТНИЙ, продавали горілку, соки й напої, воду сильногазовану і негазовану-зовсім, пиво світле і темне, шоколадки СВИТОЧ і КОРОНА, жуйки ОРБІТ, чіпси і чупа-чупси; були й такі серед них, кого чекання змушувало вдруге й утретє йти до прилавка. Посередині квадрата ріс велетенський рододендрон, можливо, йому було двадцять п'ять або двадцять сім років, можливо, він був моїм ровесником, там я і знайшов вільне місце, його не було помітно, воно наче було приховано і притримано для мене, так як у дитинстві кузина мого тата, котра працювала в ГАСТРОНОМ ЗОРЯНИЙ, притримувала для нас ПЕЛЬМЕНИ РОССИЙСКИЕ з намальованою матрешкою в хустинці, які пакунок за пакунком летіли в безодню моєї підліткової горлянки, і синюваті стегенця вона для нас теж притримувала; то був щасливий період у моєму житті, однак одного дня щастя закінчилося, мов увірвалася струна, болісно наостанок тенькнувши, — кузина емігрувала в Канаду. В тому кріслі я вмовився на найближчі дві години, з ворохом газет у руці.

Про що писали газети

З ЦИРКУ ВТІК ВЕДМІДЬ. Учора під час циркової вистави ведмідь роз-

дер дресувальника й утік із цирку. Є жертви і постраждалі серед глядачів. Вулиці посилено патрулюються. Рух містом обмежено. Запроваджено комендантську годину. До міста стягуються додаткові підрозділи жандармерії. У комендатурі запевнили, що заходи викликані надто великою небезпекою, яка нависла, і місто повернеться до нормального життя, як тільки вдасться знешкодити звіра. Впровадження комендантської години влада пояснює бажанням не допустити інцидентів з настанням темряви. Комендантська година допоможе вийти на ведмедя, адже, за словами коменданта, ведмідь нічого про неї не знає і знати не може, він вільно гулятиме містом, і «ми знатимемо, що це він, а не хтось з наших мешканців, безпеку яких ми покликані гарантувати». Комендант заперечив, що до міста підтягуються танки, хоча такої можливості не виключив. У місті діє пряме президентське правління.

ВІЗИТ ВИСОКОГО ГОСТЯ. В столицю нашої держави з дводенним візитом прибув фінансист і філантроп Джордж Сорос. В аеропорту стався прикрий інцидент: високого гостя було закидано тухлими яйцями і заляпано кульками з фарбою. Відповідальність взяло на себе радикальне крило організації ЗА КРАЇНУ БЕЗ ФІЛАНТРОПІЇ. Демонструючи великодушність і виняткову повагу, президент країни запропонував високому гостеві послуги президентської лазні. Щоб належно оцінити такий жест, мусимо зазначити, що таку пропозицію зроблено вперше в нашій історії. Це показує, що наша країна хоче будувати стосунки зі світом на засадах демократії і партнерства.

МІСТО ЗАЛИШИЛОСЯ БЕЗ ВОДИ. Сьогодні вночі невідомі зловмисники пошкодили трубу міського водогону. Постачання води припинено. Поліція шукає зловмисників. Є перші підозрювані у справі. За словами в.о. начальника міського управління внутрішніх справ підполковника Фузея, поліція розробляє версію про помилкове пошкодження — зловмисники переплутали водогін з нафтогоном.

СЬОГОДНІ СОРОК РОКІВ ТОМУ. Сьогодні сорок років тому газета ЧЕРВОНИЙ ШЛЯХ ПЕРЕМОГИ серед інших новин в рубриці МІСЦЕВА ХРОНІКА помістила статтю РОСЛИНА З'ЇЛА ТВАРИНУ: В ботанічному саду рослина-м'ясоїд з'їла болонку. Власниця бідолахи встигла лише помітити, як заклацнулися пелюстки. Сторож і науковий співробітник, які прибігли на крик, різати квітку відмовилися, покликаючись на її наукову цінність. Через кілька годин власниці було повернено знайдений у келиху квітки нашійник, скелет і жмутки хутра. Жінка впала в кому. Родичі готують судовий позов про відшкодування заподіяних моральних і матеріальних збитків у сумі трьох тисяч карбованців.

ОБВАЛЮЮТЬСЯ БАЛКОНИ. У центральній частині міста далі обвалюються балкони. Вчора до другої міської лікарні було доставлено громадянина К., на якого на вулиці князя Івана впала рука атлета, який тримає балкон. Громадянин К. повертався з роботи і, як завжди, на вулиці князя Івана чекав на маршрутку. Головний лікар лікарні запевнив, що життя потерпілого поза небезпекою. Це вже четвертий випадок протягом останнього тижня. У зв'язку

з цим у місті створено громадський комітет ІНІЦІАТИВА, який домагатиметься зміни правил вуличного руху, віддання пішоходам автомобільних доріг і переоблаштування тротуарів під потреби водіїв. Свій крок ІНІЦІАТИВА мотивує тим, що водії і пасажери перебувають під захистом дашків автомобілів, а пішоходи позбавлені навіть такого захисту. Акції триватимуть до того часу, поки не буде демонтажу всіх балконів. Нагадаємо, що саме таку обіцянку — демонтувати всі без винятку балкони — давав нинішній мер напередодні виборів.

ВІЙНА, ЯКА ПОЧАЛАСЯ БІЗ ЦИГАРКИ. Спільними зусиллями дипломатичних відомств обидвох країн вдалося досягнути меморандуму про взаєморозуміння і таким чином уникнути ескалації конфлікту. Ми вже писали, що під час пожежі, яка сталася внаслідок необережного поводження з вогнем і нехтування правил протипожежної безпеки, на найбільшому військовому складі нашої країни спрацювали ракетно-зенітні установки класу «ЗЕМЛЯ — ЗЕМЛЯ» і «ЗЕМЛЯ — ПОВІТРЯ». Ракети впали на житлові квартали міста. Про кількість жертв не повідомляється. Уряд уже розпочав виплату компенсацій. Загальну суму компенсацій глави обох урядів назвати відмовилися.

ЖАН РЕНО — СИМВОЛ СЕКСУ ТА НАЦІЇ. КОРОП ВАГОЮ ВІСІМНАДЦЯТЬ КІЛОГРАМІВ. ПРИВИДИ В ЗАМКУ ПОТОЦЬКИХ. ХУДОЖНИЦЯ, ЯКА ТВОРИТЬ ОБРАЗИ. В ДРАГОМИРЧАНАХ ПРИЗЕМЛЯЛОСЯ НЛО. ПОМЕРЛА ДАРІЯ ЦВЕК. ЛЕГЕНДА МІЖНАРОДНОГО ФУТБОЛУ. ХТО ВИНЕН У

И НАШИХ БІДАХ? РОК-КОНЦЕРТИ
М НА ВЕЛОТРЕКУ. ЗАТРИМАНО ТЕ-
О РОРИСТА.

И Але навіть найсенсаційніші повідом-
І лення, якими рясніли шпальти газет, не
Й могли примусити забути навколишній
Г сморід. Його друга атака могла вияви-
А тися успішнішою. Я був не настільки
В самовпевненим і не таким легковаж-
Р ним, щоб чекати далі. Треба було щось
И робити, треба було відступати, поки
Л відступ можливий. І тут я згадав про

І
В

Зал для чекання номер два

який містився на другому поверсі в лівому крилі вокзалу. Я йшов попри міські каси і здавалося, їм не буде кінця і краю, я йшов через тунель і здавалося, що він ніколи не закінчиться. Я вийшов на перон, знову цвірінькали горобці і туркотали голуби, проїхав електрокар, пролетіли мухи, в автоматі з газованою водою роїлися оси, лізучи в трубку, з якої скрапував сироп, пенсіонерка в окулярах продавала вареники (капуста, картопелька, м'ясо). З вітрини підбадьорливо усміхався бензоатнонатрієвий ЖИВЧИК. Я ввійшов у двері, обіч яких висіла таблиця СЕРВІС-ЦЕНТР, вхід коштував три п'ятдесят. На вході сидів святий Петро з ключами і газовим балончиком, він скося подивився на мене. Тобі нічого хвилюватися, Петре, тобі нічого непокоїтися, глянь, ось, і я витягнув паперові двійку й одинку і п'ятдесятикопійкову монету і поклав їх на стіл.

В раю працювали кондиціонери, хлюпотів фонтан, співали канарки, джерготів строкатий папуга, росли пластикові кущі, вився плющ, цвіли орхідеї, стояв акваріум з декоративними рибками й іграшковим локомо-

тивом на іграшкових рейках на піщаному дні. Лав було менше, були вони м'які і незасмальцьовані і не було майже нікого і десть там сидів я і не було сили думати про пекло, пекло і рай, рай і пекло, і тунель як чистилище між раєм і пеклом, пеклом і раєм і раєм...

«Поїзд запізнюється на дві години». — «Але вже минуло більше, ніж дві години. Вже минуло дві години і десять хвилин». — «Не знаю. Трошки почекайте. Зараз приїде». Однак поїзд не приїхав ні зараз, ні потім. Потім він зник з електронного табло, потім він зник з розкладу руху поїздів на стінах вокзалу і тільки на телеграмі, на телеграмі, яку я стискав у руці, він залишався. «А телеграма. Телеграма! Телеграма датована вчорашнім числом. Учора було тридцять перше. Прошу подивитися: тридцять перше. Чітко і ясно. Ось номер поїзда. Ось вагон. Прошу: Марсель — Стрий». — «Я не знаю, що Вам сказати. Такого поїзда немає. Колись він дійсно їздив, але це було давно. Роки двадцять тому. Його скасували. Мені дуже шкода, проте нічим не можу зарадити». — «Які двадцять років?! Що Ви верзете? Ще годину тому Ви казали, що він запізнюється! Та за кого Ви мене маєте?!» — «Громадянине, чому Ви так шумите?» — «Що значить шумите? Що значить шумлю? Та це просто бардак якийсь!» — «Вам доведеться пройти з нами». — «Нікуди я не піду». — «Ви повинні пройти з нами!» — «Чого Ви мене шарпаєте? Що Вам від мене треба?» — «Нічого-нічого, не хвилюйтеся, все гаразд. Ми тільки подумали, щоб Ви не пропустили свого поїзда». Наді мною стояли люди. Вони приязно усміхалися. Я усміхнувся у відповідь. Моя усмішка була якась квола, в кожному разі їх вона

не переконала, бо пішли вони не відразу, а залишалися ще якусь мить, тупцюючи в нерішучості. До відбуття потяга залишалося трохи менше, ніж година.

Про що писали газети (продовження)

ВПАЛА ЛІТЕРА. Ми всі пам'ятаємо, як тиждень тому було перерізано стрічку на вході до першої єврокнигарні, відкритої у відреставрованому Будинку з аркадами, що на площі Ратушній, 6. Чимало з нас були свідками й учасниками святкової церемонії, чимало гранословів встигли її щиро полюбити. Це була перша в нашому краї книгарня, де було все — чотири поверхи, інтернет, кав'ярня, зручні фотелі для читання, відео- й аудіокабіни. Й ось її немає. ЛІТЕРА впала біля шостої ранку, поховавши під завалами Толстого і Бальмонта, Чупринку і Домонтовича, Апдайка і Клода Сімона, Симона Петлюру й Данила Кіша, Габріеля Марселя і Габріеля Гарсія Маркеса, Коельо й Уельбека, подружжя Ірини та Ігоря Калинців і Анни та Сержа Голонів, Гаррі Поттера й Філософський Камінь, Механічний Апельсин і Мальву Ланду, Літопис УПА і тисячі інших письменників та їхніх творів.

УСПІХ «СИНЬОЇ БОРОДИ». З нечуваним успіхом пройшла прем'єра вистави за п'єсою всесвітньо відомого австрійського драматурга Георга Тракля «Синя Борода». Поява акторів на сцені щоразу супроводжувалася гучними оваціями й вигуками «Браво!» та «Біс!». Заключну сцену вистави публіка дивилася стоячи. Оплески не вщухали. Зал скандував, вимагаючи режисера. Головну роль у виставі виконав улюбленець публіки Мішель Дютру.

КРОКОДИЛ З'ЇВ МЕЦЕНАТА. У далекому бразильському місті Сан-Паулу крокодил з'їв видатного бізнесмена П., коли той напідпитку поліз у ставок свого тестя, в якого гостював. Бізнесмен П. був відомим політиком, меценатом, захисником бідних та знедолених. Благодійний фонд «Дітям Сан-Паулу», заснований на його ініціативу, утримував міські сиротинці й фінансував харитативні програми. Ми всі сумуємо з приводу цієї непоправної втрати, сказав президент країни. Церемонія прощання відбудеться завтра у Великому залі Центрального Будинку Кіно з одинадцятої до сімнадцятої години. Поховають видатного мужа на Байковому кладовищі Сан-Паулу.

СУД ВИПРАВДАВ КІШКУ. Суд, який тягнувся півтора року (наших читачів ми про це регулярно інформували — Ред.), виніс виправдальний вирок кішці, звинуваченій у тому, що, перебігаючи вулицю в забороненому місці, вона буцімто збила велосипедиста. Тепер відомо, що велосипедист упав сам. Кішка покинула залу суду без принизливого конвоювання. Назавжди.

ЛЖЕ-САДАМ. У столиці затримали чоловіка, який називає себе Садамом Хусейном. Він був зарослий й мав подертий одяг. Жодних документів, які б могли засвідчити його особу, при ньому не виявили. В ході оперативних дій особу горе-Садама встановлено. Ним виявився мешканець Подільського району столиці, безробітний Сергій Х. Що його спонукало проголосити себе Садамом, з'ясовує слідство.

ЛУКАШЕНКО КАЖЕ, ЩО ВИРІС НА ВІРШАХ БИКОВА, А БИКОВ ВІРШІВ НЕ ПИСАВ. БУШ ВИБА-

И
Т
Т
Я

Н
Е
З
Н
А
Н
И
Х

Л
Ю
Д
Е
Й

И ЧИВСЯ ПЕРЕД ІРАКЦЯМИ. ХО-
М ЧЕТЕ СХУДНУТИ – ПИЙТЕ ВОДУ.
О АУФВІДЕРЗЕЙН, ГЕР ШУСТЕР.
Ф НІЧ ВИБУХІВ. ДЗВОНИТИ, ЧИ НЕ
І ДЗВОНИТИ? У СМІТТЄПРОВІДІ
Й ЗНАЙДЕНО ТРУП НЕМОВЛЯТИ.
Г ТРИДЦЯТЬ ДВА ВІДСОТКИ ОПИ-
А ТАНИХ ГОТОВІ ВІДДАТИ СВОЇ
В ГОЛОСИ ЗА НИНІШНЬОГО ПРЕ-
Р М'ЄР-МІНІСТРА НА МАЙБУТНІХ
И ПРЕЗИДЕНТСЬКИХ ВИБОРАХ.
Л ШАХТАРІ ПРОДОВЖУЮТЬ ГОЛО-
І ДУВАТИ. ЦІНИ НА ПАЛЬНЕ ЗРОС-
В ТАЮТЬ. НА БАЗАРІ З'ЯВИЛОСЯ
М'ЯСО КОТІВ. ПОВІСИВСЯ ПРО-
К УРОР. ЗАСТРЕЛИЛИ ГОЛОВУ
ОБЛАСНОГО ОСЕРЕДКУ. В УВ'ЯЗ-
НЕННІ ВІД СЕРЦЕВОЇ НЕДОС-
ТАТНОСТІ ПОМЕР КРИМІНАЛЬ-
НИЙ АВТОРИТЕТ. В АВТОМОБІ-
ЛЬНІЙ КАТАСТРОФІ ЗАГИНУВ
СЕКРЕТАР ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ВИ-
БОРЧОЇ КОМІСІЇ. МІЖНАРОДНІ
СПОСТЕРІГАЧІ, ТІЛА ЯКИХ ЗНАЙ-
ДЕНО У КАРПАТАХ, ПОМЕРЛИ
ВІД ПЕРЕВИСНАЖЕННЯ – ВИС-
НОВОК СУДМЕДЕКСПЕРТИЗИ.
ЗГОРІЛИ БЮЛЕТНІ. КАЖЕ, ЩО
НІЧОГО НЕ ПАМ'ЯТАЄ. ЗНИК СВІ-
ДОК. НІ – ДИКТАТУРІ.

Останні хвилини

«Вам газети потрібні?» — «А що?» —
«Якщо вони Вам не потрібні, можете їх
віддати мені». — «Я їх і ще читатиму». —
«Ви віддасте їх мені». — «Я Вам їх не
віддам. З чого б то?» — «Ви їх повинні
віддати». — «Нічого я не повинен». — «Не
віддасте добровільно, ми знайдемо спо-
сіб, як їх у Вас забрати». — «Хто це, ми?
Чого Ви мені погрожуєте?» — «Послу-
хайте, Ви їдете за кордон?» — «А Вам
яке діло? І взагалі, звідки Ви знаєте, ку-

ди я їду?» — «Ми все знаємо». — «Знову
це ми?» — «Отже, Ви прямуєте за кор-
дон?» — «Ну й що?» — «А те, що газети
є власністю країни, в якій їх друкують.
Property of Republic. Ясно?» — «Відко-
ли?» — «Я Вас питаю, ясно?» — «Нічого
не ясно». — «Давайте не перерікатися.
Ви ж розумна людина». — «А до чого
тут газети?» — «Вам ще не ясно?» —
«Нітрохи». — «Ну то я Вам поясню. Га-
зети вивозити заборонено. Вас ніхто не
пропустить. Вас зсадять з поїзда і за-
вернуть. На вивезення газет потрібний
спеціальний дозвіл, якого Ви не маєте.
Вам його ніхто не дасть». — «Який
дозвіл? Що Ви вигадуєте? Та ж вони
всі є в інтернеті!» — я триумфально ди-
вився на нього, переконаний, що дістав
його в саму десятку, я чекав, як він
почне бліднути й метушитися. Однак
він не бліднув. Він не збліднув і не
заметушився. Щось не спрацювало. Він
голосно й сардонічно розреготався, він
реготав, і тряслися лави, тремтіли плю-
щі, кущі й орхідеї, верещали канарки,
белькотів папуга, злякано стрепеналися
декоративні рибки й підстрибував
локомотив на піщаному дні. — «Доро-
генький мій, — з його тону, мов не бу-
вало, зникли нотки притиску і погрози,
тепер його голос звучав фамільярно,
мало не улесливо, а то й співчутливо,
вряди-годи переходячи на довірчий
шепіт. — Дорогенький мій, Вашій наїв-
ності немає меж. Ви що, так і залиши-
теся до самої старости Божою кульбаб-
кою? Інтернет! Ви що про нас думаєте?
Ви нас недооцінюєте, Ви нас явно
недооцінюєте, дорогенький. Ну як так
можна? Я Вам відкрию одну велику та-
ємницю: Ви гадаєте, читач *тут* і читач
там, читаючи одну і ту саму газету,
читають одну і ту саму газету? Це вони

так гадають, шановний. Вони глибоко помиляються. Втім, залишмо їм їхнє невідання. Любий мій, вони читають дві абсолютно різні газети. Ну, щодо абсолютно, то я, звісно, трохи погарячкував. Дев'яносто відсотків змісту ідентичні. Собі ми залишаємо скромних десять відсотків. Ми не якісь там нахаби. Ми вдовільняємося маленьким. Ну? Тепер, сподіваюся, ясно?» — «До третього перону прибуває швидкий поїзд сполученням Київ — Лісабон. Номерація починається з хвоста поїзда. Поїзд прослідує через станції Краків, Острава, Брно, Лінц, Мюнхен, Берн, Женева, Ліон, Сент-Етьєн, Тулуза, Андорра-ла-Велья, Сарагоса, Мадрид, Касерес. Вагон Львів — Лісабон знаходиться в голові поїзда. Громадяни пасажери, будьте уважні при прибутті та відправленні поїзда». — «Що? Що таке?»

Я біг до виходу, позаду залишалися кондиціонери, фонтан, пластикові кущі, плющі й орхідеї, цвіркотливі канарки і чубатий папуга, декоративні рибки й локомотив на дні акваріума — прощайте, бувайте, мої любі, шануйтеся, тримайтеся, я вас ніколи не забуду, я вас завжди пам'ятатиму, будьте певні, я вас люблю, пильнуй, пильнуй їх, свяятий Петре, турбуйся про них, доглядай, як належить, згідно з словом Господнім, пам'ятай: ключі до раю Бог дає лише раз, тримай їх міцно, вдень і вночі, в спеку і в дощ, в бурю в пустелі і в грім у небі, тобі довірено їх, тож не загуби, не задрімай, не випусти.

Інтерв'ю

Поїзд уже стояв, до відправлення було п'ятнадцять хвилин, і я давав своє останнє (і єдине) інтерв'ю.

— Що Вам дало перебування у нашому місті?

— Чудове місто, чудові люди, чудова погода, архітектура, парки. Не все, що пишуть у нас про вас, правда.

— Наприклад?

— Ну хоча б вежа над ратушею, писали, що вона впала, — чистої води інсинуація. Вона стоїть. Так, вона дійсно падала, але то було дуже давно.

— Цікаво.

— Ну і порівняння, мовляв, місто — суцільна руїна, не витримує критики. Фасади — справжні писанки.

— А за фасадами, всередині, Ви були?

— Ні, на жаль, надто коротко часу. Можу тільки уявити, які скарби там ховаються.

— А ще?

— Що ваші люди живуть бідно. Це не відповідає дійсності. Я не знаю, звідки вони це взяли. Я б їм порадив прийти і подивитися на всі ці котеджі і сауни, готелі, мотелі й фотелі, пежо і межо, джипи й тойоти, вольво й субару, субмарини і гвинТокрили, яхти і шатли, ролс-ройси і катафалки, пардон, кадилаки, проспекти й буклети. Як можна так цинічно брехати, не знаючи і не бачивши?! Ці переливи голосів, які тебе зазивають і запрошують, іншої такої музикальної нації я не знаю, це ваше правдиве надбання. Ви маєте щось від Сходу, і це, скажу я вам, ваша велика перевага. А ресторани! Справжнє свято життя! А ці розкішні бутони сальв, які розцвітають вечорами над містом. Там, де ще не розівчилися святкувати, гостює майбутнє.

— Що Вас привело в наше місто?

— Ви знаєте, я люблю подорожувати. Це не означає, що стаєш автома-

И тично мудріший, але це добрий рецепт
М проти закостеніння. Без подорожей не-
О має порозуміння. Подорож — посол ми-
Ф ру.

І — Які чудові слова!

Й — Так, подорож змінює світ. Я маю
Г на увазі передусім світ внутрішній.

А — Ви вперше в нашій країні?

В — Вперше, і тепер знаю напевне: не
Р востаннє.

И — Ми раді, що наше місто Вам
Л сподобалося. Залишається побажати
І Вам друм бун, щасливої дороги. Arrive-
В dergсі й ласкаво просимо!

Я поліз по квиток. Інтерв'юючись, ми, либонь, кілька разів встигли пройти від хвоста до голови й від голови назад до хвоста поїзда. «Громадяни пасажирі! До відправлення поїзда номер шістсот тридцять чотири сполученням «Київ — Лісабон» залишилося п'ять хвилин. Просимо пасажирів зайняти свої місця в вагоні і перевірити наявність проїзних документів».

Квиток разом з паспортом був у наплічнику. П'ятсот сорок шостий вагон, третє місце (перше купе біля купе провідників). Я подивився на вагон, біля якого зупинився по завершенні інтерв'ю шукаючи квитка. П'ятсот тридцять восьмий. «Ви не підкажете, в який бік п'ятсот сорок шостий», — запитав я провідника, забувши про те, що «номерація вагонів починається з хвоста поїзда». — «Там», махнув він рукою, і я побіг у вказаному ним напрямку. Я біг і, хотів я сказати, поруч торохтіли коліщата валізи, однак цього разу я мав тільки наплічник, я не мав валізи, і не було цього зворушливого стуку колішат по перонній плитці, цього музичного супроводу всіх моїх дотеперішніх і майбутніх подорожей. Я

так звик до нього, що біг і чув його, але його не було. Я чув його так ясно, як голоси пасажирів і проводжальників, цвірінькання горобців і голос диспетчера з невидимих гучномовців. Я чув його і відчував у руці валізу.

Валіза

Як я щойно сказав, я завжди брав її з собою. Вона мала невеликі пластмасові коліщата і висувну ручку, за яку я її тримав і тягнув. Хай там якою навантаженою не була, вона всякчас бігла легко і навіть вряди-годи кокетливо підстрибувала. Чого вона тільки не возила: одяг і путівники, парасолі й іграшкову машину-сміттярку, пакети з кавою і пакуночки чаю, уламки берлінського муру й середземноморські мушлі, засушеного скарабея й торбинки STUDENTENFUTTER, ложку для начерпування морозива й сокогінку ФІЛІПС, касети й дискети, міксер БРАУН і велетенського плюшевого панду, якого я насилу туди заштовхав, гантелі й презервативи, не знаю, яким чином, але іноді там лежали навіть порнографічні журнали з непристойно червоними кобітами на обкладинках, за які мені щоразу було соромно, а раз у валізі опинилася пухнаста сіра шиншила з переляканими карими очима південної дикунки, які тільки можуть бути в генних лабораторіях Господа Бога, вона там стрибала, вона стрибала там цілу дорогу, а коли ми приїхали, вона була мертва, вона здохла в дорозі, СМЕРТЬ У ДОРОЗІ, я поховав її в далекому й чужому їй чорноземі, і поклав на могилку букет польових квітів, її страхотлива смерть — мій великий гріх, який лежить тягарем на мені, який я вожу за собою в усі куточки світу, — я не здивуюся,

якщо в наступному житті Всевишній зробить мене шинилою і якийсь кретин купить мене, так як я купив її свого часу майже за безцінь в EINKAUF-SZENTRUM SÜD, закриє в валізі і навіть не додумається пробити кілька дірок, і я здохну так, як здохла вона, і добре, якщо він мене поховає в якомусь чужому (та й не такому вже чужому) чорноземі, а ні, гляди, викине в смітник на вокзалі, і сміттярі, витрушуючи його, непомалу здивуються і скажуть один до одного: «Диви, який щуряка! Чи не казав я тобі, що кінець світу не за горами?».

Прости мене, Господи, ми всі під Тобою і грішники. Помилуй, Господи. Господи помилуй, Господи помилуй, Господи помилуй, Господи помилуй, Господи помилуй, Господи помилуй, Господи помилуй, Господи помилуй, Господи помилуй, Господи помилуй. Во Ім'я Отця і Сина і Святого Духа Амінь.

«Ось вона! Тримайте, держіть його! Бандюк!» — На мене накиннулися, мене зупинили, мене тримали. — «Мій чемодан, ріднесенький. Що вони тобі заподіяли? Ти чого його вкрав? Сволота! Зараза!» — Тримали вже не мене, а розлюченого розв'юченого, який поривався на мене з налитими темною кров'ю білками так, ніби я тримав його мідь, а не задрипану валізу, пропади вона пропадом. Мов електричний струм, мов промінь світла, так миттєво я збагнув, у чому справа, так небезпечно доторкнулася поезія до правди, Dichtung до Wahrheit, звичка до обставини місця, спровокувавши обставину дії, уява до ручки чужої валізи. — «Я хотів допомогти. Мені прикро з приводу цього не-

порозуміння», — випалив я і розсердився на себе, так і не збагнувши до кінця, як у не чужій мені — та що там казати: моїй — руці опинилася чужа валіза. Поїзд заскреготів, відпустивши гальма й рушаючи. Заграв марш Радецького, хоча я тепер, через стільки часу, не певний, і може то був ніякий не марш Радецького, а марш Турецького, або марш Городецького, може, то взагалі був не марш, а якась інша мелодія, не така бойова і нахраписта, може, взагалі м'яка і навіть сумна, може, то навіть була не мелодія, а меланхолія, якої я вже не пам'ятаю, яка стерлася, як стирається файл, яку було замінено, невідь-коли і невідь-чому, на марш, щоб осолодити ілюзію вже після того, як її було розвіяно, posthum.

Я не на жарт на себе розсердився. Ідіот!, тобі що, захотілося тут залишатися? Поїзд уже їде, а він, тобто, ти, бляха, щось формулюєш, ти зі своїми конструкціями. Синтаксис! Правильне речення! — розпалював я себе, щоб змогти на ходу застрибнути на опущену ляду ще не закритого входу в вагон. Зміг. Застрибнув. «Ваш квиточок?» — «Будь ласка».

Мажор

Перше, що я зробив, знявши наплічник і плюхнувшись на полицю, дістав мажор. Ні, ви помиляєтеся, мажор — це не музичний лад, акорд якого складається з великої та малої терції й має, на противагу до мінору, бадьоре, радісне звучання. Ні, це не бадьорий, радісний настрій, характер і таке інше, і нічого спільного з мажордомом і мажоритарною виборчою системою не має. Тобто, це все, що ви сказали, чи принаймні маєте на увазі, й одночасно більше, ціл-

Т 3 0

И ком інше, абсолютно інше, однак до
М авторитарної сумнівності слова абсо-
О лютно ми повернемося пізніше. Отже,
Ф мажор — це батончик, щось їстівне,
І поживне, національний твікс (гаряча
Й парочка!), щоправда не з'єднаний, не
Г зчеплений докупи, не совокуплений,
А хоча і куплений, не дарований, ніхто
В його вам за так не подарує, немає нічого
Р безбездурно в цьому найбездурнішому
И з бездурних світів, і тут слід віддати
Л належне його креаторам, які відмо-
І вилися від такого мильного трюку, від
В якого не змогли відмовитися творці
твіксу. Отже, йшлося про СПЕТ повіт-
рянні батончики МАЖОР зі смаком
кокоса. Склад: цукор, борошно пшенич-
не, рослинний жир, борошно рисове,
сироватка молочна суха, молоко сухе
знежирене, крупа кукурудзяна, арома-
тизатор ідентичний натуральному
КОКОС. Зберігати при температурі
(18±3)° С і відносній вологості повітря
не більше 75 %. Термін придатності до
споживання — 9 місяців. Маса нетто —
38 г. Дата виготовлення позначена на
упаковці. ТУ У 15.6 — 30482582.001 —
2001. Виробник і місце виготовлення:
ЗАТ «АВК» Україна, 83062, м. До-
нецьк, вул. 1-а Олександрівка, 9. Теле-
фон інформаційно-довідкового цент-
ру: 8-800-5000-120. www.avk.ua Дев'я-
носто дев'ять відсотків інформації
повторювалося російською і казах-
ською мовами.

Мажор я запив кавою, гарячою і вже
поцукрованою бурдою, яка нагодилася
більше, ніж вчасно. Відтак прикотився,
поторохкуючи,

Візок

«Пиво, горішки, чіпси. Пиво, шоко-
ладки, вибирайте». Я думав, що я хотів.

Пиво? Горішки? Чіпси? Шоколадку?
Я питав себе: «Ну, що ти хочеш? Може,
пива? Або горішків? Або те і те?» — «Ти
чому такий раптом добрий до мене?»
— «Хіба я колись до тебе поганий? Я
завжди добрий до тебе». — «Ти не
завжди добрий до мене». — «Ну що ти
починаєш». — «Я нічого не починаю. Я
тільки кажу». — «І що ти кажеш. Ти вже
це не раз казав». — «І буду казати. Ти
недобрий. А зараз ти вдаєш, що добрий.
І це підозріло». — «Ти що, хочеш, аби я
був недобрим?» — «Вже краще будь
недобрий, ніж оці прикидання. Мені від
них лячно. Це гидко і небезпечно». —
«Тож, усе-таки, пиво? Горішки? Чіпси?
Шоколадка?» — «Нічого». — «Гаразд,
нічого то й нічого. Офіціанте, дякуємо,
нам нічого».

Ми нічого не купили. Тривалий час
ми їхали мовчки і зовсім не розмовляли,
навіть відвернулися один від одного,
наскільки було можливо. Я розглядав
навколишні краєвиди, і разом з читан-
ням великих романів, які я купував в
оригіналі або в перекладах тими кілько-
надцятьма нещасними, переважно єв-
ропейськими мовами, якими читаю,
розмовляю і пишу, це було моїм улюб-
леним заняттям під час їзди в потязі.
Купування книжок, яке моментами
набувало боліміїх розмірів, було
моєю даниною суспільству нічим, крім
гаманця і банківського рахунку, не
обмеженого споживання. Де б я не
зупинявся, всюди виростали бібліоте-
ки; зрозуміло, не все з того я встигав
прочитати, це фізично було неможливо,
але в мені спрацьовував до кінця не
випалений комуністичним вогнем і не
вирубаний мечем інстинкт посідання і
володіння (чи не найгидкіший інс-
тинкт поготів — якби не він, ми б уже

давно були янголами), я їх обнюхував, гортав і перевертав, і коли в готельному номері чи приватному помешканні, яке я винаймав залежно від тривалості і можливостей свого перебування, посеред кімнати, не кажучи вже про шафи вздовж стін, які я докуповував в ІКЕА і сам складав, виростали книжкові дерева, наставляв час від'їжджати, й не було іншого виходу, як залишити оранжерею, ввіривши її в чийсь турботливі руки, які б її доглядали й плекали, так як доглядали й плекали новонароджених героїв добальзаківських романів, коли їхній батечко з якоїсь причини — а причина знаходилася завжди — зникав у відомому, подеколи невідомому напрямку. Так я заснував не одну книгозбірню. Я був страшним консерватором, бо компакт-диски, дівиді і цедероми посідали в моїх бібліотеках жалюгідний відсоток, якому навіть не варто давати числового вияву.

Валентина Іллівна

Звичайно, не менше, ніж їздити поїздом, я любив літати. «Ти знову літаєш». — «Валентино Іллівно, я не літаю». — «Я ж бачу, що літаєш». — «Валентино Іллівно, я слухаю». — «І що ж ти чуєш?» — «Все, що Ви не кажете». — «І що я кажу?» — «Ви кажете розумні і корисні речі, які слід уважно слухати і запам'ятовувати». — «І що ти запам'ятав?» — «Все, що Ви кажете». — «Гаразд. Що я зараз сказала?» — «Ви запитали, що я запам'ятав». — «А перед тим?» — «Ви запитали: що я кажу?» — «А перед тим?» — «Ви запитали: І що ж ти чуєш?» — «А перед тим?» — «Ви сказали: Я ж бачу, що літаєш». — «А перед тим?» — «Ви сказали, що я знову літаю». — «Ну а перед тим, перед тим,

засранцю?» — «Ви сказали... Ви казали». — «Так-от, слухай мене добре. Це вже друга твоя чорна пляма за цей урок. Ще одна чорна пляма, і я викликаю твоїх батьків». — «Стара пизда». — Останнє, я звичайно, не сказав. Я його тільки подумав. — «Я знаю, що ти думаєш». — «Я нічого не думаю». — «Тим гірше. Думати треба. Треба думати над своєю поведінкою і над тим, де ти знаходишся».

Я знаходився у вагоні поїзда і був невимовно щасливий, що не було Валентини Іллівної, наші шляхи давно розійшлися, проте іноді вона з'являлася, так як оце зараз, і мені коштувало чималих зусиль встрявати з нею в розмову, виправдовуватися і боятися за чорні плями, які вона вигадувала і чіпляла на мене, мов, мов, мов найвище партійне і державне керівництво медалі й ордени на, схожі на амбразуру дзота, груди генерального секретаря Леоніда (і, до речі, теж Ілліча) Брежнєва, — напевне, саме таке порівняння відповідатиме тому часові, в якому я марно намагався залишити Валентину Іллівну.

Колись думав, закінчу школу, отримаю атестат зрілості, і все. Однак розпрощатися з Валентиною Іллівною було не так легко. Вона чіплялася, як чіплялися рештки Чужого з відомих фільмів фантастики й жахів за обшивку космічного корабля, вона прилипла до пам'яті, до кожної її поверхні і соломинки, і жодний вітер забуття не міг її здути. Я зрозумів, що її не позбутися, жодна Агата Крісті і жодний Дешил Геммет не зуміли б її знешкодити, ні Леон-кіллер, ні Шварценеггер. «Валентино Іллівно, Вас стерто», — я поміщав її між опущеними шлагбаума-

ми залізничного переїзду, я незворушно спостерігав, як вона шарпається і не може відкрити надійно заблокованих дверцят лімузина, я бачив, як її розчавлює поїзд, якийсь тежєве, який мчить на повній швидкості, бачив, як з-під поламаного й спресованого металу проступають червоні струмки, але вона з'являлася знову і знову. Я зрозумів, що мені доведеться прожити з нею ціле життя. І не тільки з нею. Таких, як вона, багато.

Вже аж потім я пригадав нашу з ним розмову, тоді, коли засмоктало під ложечкою, і нічого, щоб заткнути пельку зажерливому драконові, ми не мали. Ні яблука, ні сендвіча, ні горішків. І це була добра нагода помиритися. «Слухай, щось їсти хочеться». — «А не казав я тобі?» — «Міг би не нагадувати». — «Міг би не впиратися». — «Що робитимемо?» — «В кишнях нічого?» — «Нічого». — «Може, в наплічнику?» — «Порожньо». — «Тоді залишається єдиний вихід». — «Який?» — «А ти не здогадуєшся?» — «Ресторан?» — «Вагон-ресторан».

Вагон-ресторан

Я закрив купе, і ми пішли в вагон-ресторан. Я відкривав двері тамбурів і вагонів, і ми йшли довжелезним лабіринтом, тілом мітологічної гусені, її нутром, її довгою кишкою, і я думаю, що в мітології усієї так званої технічної цивілізації, яку в якомусь там важкоосязному майбутньому вивчатимуть на уроках світової літератури чи принаймні в програмі позакласного читання її прямі і непрямі нащадки, поїзди, особливо поїзди тоталітарних метрополітенів перебуватимуть у категорії хто-нічних божеств, вони стоятимуть на

плексигласових вітварях футуристичних храмів, на основі з тонкого титанового волокна, і цілком можливо, що від них, саме від них виводитимуть рід людський, адже хіба не від них ми пішли, хіба не з їхньої утроби вийшли і хіба не в їхню утробу щоразу повертаємося, вкинувши жетон, подібно до того, як у тому самому важкоосязному майбутньому від літаків малюватимуть родове дерево велетенських футуроптериксів і птеробрахіїв, як свого часу ті самі літаки виводили від археоптериксів і птеродактилів, але це було на зорі нашої, іншої цивілізації, вершиною якої і стали літаки, метрополітени і шатли, фанатазія якої завершилася на зоряних війнах, матрицях, ну і ще, либонь, матрицях перезавантажених, і то були її лебедині пісні, що їх усі зачудовано слухали, її апокаліпса, її фатальне число на безрозмірному сейфі їхнього буття, яке раптом було розлузане, і з'явилися на світ Доллі і Моллі, і сталося те дня першого. Але не сталося дня другого, ані третього, і нічого вже більше не сталося, тільки росли акації догори кореневищем і так цвіли, і все живе, що могло ходити, ходило задом наперед, і все, що мусило плазувати, плазувало задом наперед, і все, що могло їздити, їздило у зворотному напрямі, і ті, котрі носили окуляри, окуляри скинули, і ті, котрі ніколи не носили окулярів, одягли лінзи, і ті, котрі ходили, перестали ходити, і ті, котрі ніколи не ходили, почали ходити, і ті, котрі любили, перестали любити, і ті, котрі ніколи не любили, почали нарешті любити, і ті, котрі ніколи не страждали, почали страждати, і ті, котрі страждали, перестали страждати, і ті, котрі карали, були покарані, і ті, котрі любили слухати

музику, почали читати книжки, і ті, котрі любили книжки, почали слухати музику, і ті, котрі не любили нічого, почали любити все, і ті, котрі любили все, почали любити ніщо, велику ніщоту, яка простирає над світом крила чорного крука, і стала отак тінь над тінню, і ті, котрі жили в Індії, жили тепер у Єгипті, і ті, котрі жили у Єгипті, жили тепер у Марокко, і ті, котрі жили у Марокко, жили тепер у Фінляндії, а ті, котрі жили у Фінляндії, жили тепер у Франції, і ті, котрі жили в обидвох Америках, жили тепер в одній Азії, і добре їм так було, бо з неї всі вони вийшли і в неї повернулися; і ті, котрі були вчителями, стали учнями, і ті, котрі нічого не вчили, стали учителями, і ті, котрі скаржилися, перестали скаржитися, і ті, котрі мовчали, почали розповідати, і ті, котрі говорили, мовчали мовчанням ягнят, і ті, котрі мали болячки, зцілилися, і ті, котрі сварилися, побилися, і ті, котрі билися, обійнялися, і завершилася війна миром, і мир завершився війною, і ті, хто не мав нафти, її отримали, і ті, хто її мав, її вже не мали, і зацвіли троянди в пустелях і тамаринди у тундрі, і співав шпак, і довго співав він, і ті, котрі жили у селах, втікали до міста, і ті, котрі в містах були, не було їх більше; і ті, котрі читали зліва направо, почали читати справа наліво, і ті, котрі читали справа наліво, почали читати зліва направо, і ті, котрі читали зверху до низу, почали читати знизу до верху, і ті, котрі читали знизу до верху... але чи були вони, котрі читали знизу до верху? Ні, не було їх, і не було нічого.

Ми йшли, не звертаючи в жодний із численних коротких рукавів, прокладаючи дорогу ногам руками, втримуючи рівновагу, корабель гойдало,

шторм шарпав його з боку на бік, і до тихої гавані, якої-небудь бухти чи порту було дуже і дуже далеко, бо подорож щойно починалася.

Готелі над морем

Іноді вони таки стояли над самим морем, і вода підбиралася до їхніх фундаментів, лизала їх своїми язиками, відступала і, непереконана першою дегустацією, накочувалася знову; вона чудово володіла своїм велетенським тілом, змінюючи його форму, спосіб і напрям руху, і то тільки здавалося, що вона аморфно розтікається навсідч; вона була майже невловна, її можна було тільки зачерпнути в посудину, і тоді вона зупинялася і вмирала; однак варто її було вилити назад, як вона враз оживала, приголомшувала своєю рухливістю, своєю важкою прудкістю, випробувала шляхи й зникала, просочуючись у пісок і відступаючи назад, її відступ був відволікальним маневром, який створював ілюзію безпечності, її ніхто не міг розчавити, вона вислизала і втікала, просочуючись крізь товсті чавуни; вона була різною і мінливою, мов ювелір, вона упродовж сторіч терпляче шліфувала каміння, перетворюючи його на витвори мистецтва і подрібнюючи на пісок, вона викидала мушлі, данайські дарунки, вона була грізною, і тоді дамби були їй не перешкода, вона перехльостувала через них, мов Сергій Бубка через планку, і її язички, текучі зашморги, затягувалися на остеохондрозних і порозних шиях міських кварталів, щоб забрати з собою все, людей і кухонне начиння, левкої на підвіконнях і підвіконня, велосипеди і спортзали, театри і телевізійну вежу, приїзний лунапарк і комунальний зві-

И
Т
Т
ЯН
Е
З
Н
А
Н
И
ХЛ
Ю
Д
Е
Й

И ринець, все, що було у кварталах, і самі
М квартали; коли їй було мало, вона повер-
О талася, коли не могла підступити, роз-
Ф роджувалася зливами й грозами; її
І вдавалося приборкати, і тоді вона текла
Й з кранів, слухняна й сумирна, з'явля-
Г ючись на бажання власника пальців, які
А крутили кран, і зникаючи на бажання
В тих самих пальців, які його, кран, закру-
Р чували. Але то була лише ілюзія при-
И борканости, бо хіба можна приборкати
Л стихію? Хіба можна приборкати роз-
І гніваного Бога?

В Готель, у якому я зупинився, стояв над морем, обіч від автостради, широ-
чезного корсо, яке вело від центральної
площі й несподівано обривалося над
прибережними водами.

Я уникаю численних пристанищ і притулків, які виринають на шляху по-
дорожі і без яких не обійтися, називати
номером — номер у готелі, номер кім-
нати в гуртожитку, палата номер шість,
ваш номер триста сорок сьомий, це на
четвертому поверсі або: вам треба зна-
йти будинок номер вісім, він на самому
початку вулиці, тільки його не відразу
видно, він стоїть у глибині алеї, по-
дзвоните і скажете, що вам замовлено
номер на ваше прізвище, це наш приват-
ний пансіонат, вам там спокійно пра-
цюватиметься, будинок невеличкий і
затишний, кімнати просторі з високими
вікнами й стелями, неоготика, в наших
краях явище рідкісне, бажаю вам при-
ємного перебування.

Щоразу, коли мене питають, в якому
номері ти живеш, я даю ухильну відпо-
відь, тобто я відповідаю точно й конкрет-
но (і коректно), делікатно однак ви-
пускаючи слово «номер», я живу у кім-
наті такій-то чи: я живу в будинку та-
кому-то, квартира така-то; я пам'ятаю всі
коди усіх замків на кімнатах готелів, в

яких мені доводилося зупинятися, я па-
м'ятаю відчуття (а пам'ятати відчуття —
це особливий різновид пам'яті), коли
першого ранку після приїзду сходиш до
готельного сніданку, знаючи, що ніхто і
ніщо не лімітує час і все, що має бути,
попереду; саме першого дня фібри
сприйняття найчутливіші, вибираєш
стільки, скільки можеш ввібрати, бо дня
другого, третього і четвертого сенсори
починають затуплюватися і те, що було
новим, стає звичним; відтак усяка по-
дорож, особливо подорож думкою й
вигадкою, є утіканням від остаточного
отупіння.

Я не знаю, звідки ця моя «номерна»
нехоть — від страху перед божевільня-
ми? гулагами? гуантанамо? освенціма-
ми і матгаузенами? березою картузь-
кою? луг'янівською в'язницею? пол по-
тою? фантастичними романами й соці-
альними утопіями? доведеним до дос-
коналости просвітництвом чи бунтом
проти нього? його первертизацією? і
карнавалізацією? і вкрай ірраціональ-
ною раціоналізацією? перед бути-замк-
неним у металеву клітку, як Езра Павнд,
бо також поет, бо хіба подорож — не
поезія? «То ж хто Ви насправді?» —
«Поет». — «Де ж Ваші вірші, що пи-
шете?» — «Мої подорожі».

З вікна кімнати я бачив крани в да-
лечині, їхні руки, руки велетенських не-
поворотких потвор, які складалися з
самих металевих кістяків, вантажили і
розвантажували товари, підносили
високо в повітря велетенські прямо-
кутні контейнери, які потім поїздами
доправлялися всередину країни, спала-
хували і згасали вогні кораблів, міжкон-
тинентальних лайнерів і вантажних
суден, то протяжно, то уривчасто гули
їхні сурми, я бачив чайок на піску,
людей, які приходили до моря, шез-

лонги на пляжі, їхня самотність була подібна на самотність людини, вони стояли тупо і байдуже, щойно зараз було видно, в яких неприродних позах перебували їхні тіла, сезон закінчувався, вони чекали, коли їх складуть і віднесуть у льох, де вони зимуватимуть зими з плюсовою температурою соляного повітря, на палубах світлитиметься ілюмінація, спалахуватимуть і згасатимуть квіти салютів, широти надавали святові рис абсурду, вони перетворювали його на нонсенс з хрестоматійної п'єси доби пізнього модерну, колізія різдвяного ярмарку в дублянках, з глінтвейном, пуншем і снігом, який, незважаючи на все, продовжував безпорадно падати в головах, і помірним теплом та відсутністю снігу навколо, напружували струни шизофренії, і все, бувало, завершувалося раніше, ніж корабель вирушав у зворотну подорож.

Брама Раю

Їх тисячі, десятки тисяч стояли перед брамою. Час від часу в їхніх лавах виникали стихійні бунти, вони звіювалися, мов смерч, і, наче смерч, ущунали. Вздовж їхньої черги, якій не було ні кінця, ні краю, їздили продуктові вантажівки, переобладнані під польові крамниці, снували акредитовані представники провідних інформаційних каналів світу, будували туалети і прокладали системи каналізації і водопостачання, хвоста їхньої черги не було видно навіть у перископ. Вони мали з собою корів і кіз, корови розпачливо мукали, а кози голосно мекали, іноді мулів та верблюдів, до них прибивалися прибудні пси в шолудивих клаках, вони, самі не миті, псів мили, а клаки вичісували. Вряди-годи між ними спалахували запеклі сварки. Вони всі споді-

валися отримати притулок. Але як їх могло вмістити Місто? Який резервуар зміг би ввібрати річку з невисякними водами. Вони стояли, бунтували і сподівалися. Коли було холодно, вони куталися в шкури оббілованих тварин, ставили вігвами і халабуди і робили вікна з бичачих міхурів. Вони на останні гроші купували полотна і фарбу, вони виготовляли транспаранти і писали на них DRUM SPIRO SPERO і PER ASPERA AD ASTRA, вони хотіли бути побаченими і почутими, вони резонно вважали, що шляхом сюди вже вистраждали собі право жити в Місті. Їхнім наймоторошнішим і найчастіше баченим сном було, що святий Петро по той бік за муром одного прекрасного дня не знайде біля себе ключів від брами, і тоді всі їхні сподівання згинуть намарне. Тоді вже нічого їм не придасться і не врятує, бо прокласти той самий шлях назад, який вони проклали сюди — ні, так із них ніхто не захотів би познущатися.

І Місто їх вбирало. Всотувало по одному і по кілька. Брама відчинялася, і нові щасливці опинялися всередині. Декоких завертали — місто не любило тих, хто його ошукував. Практично кожний її мав, легенду, що повинна була спрацювати. В кожного вона була своя. Іноді одна на багатьох, але такої легенди, яка б була одна на всіх і гарантувала б усім одночасне потрапляння в Місто, не було.

«Я вивчив напам'ять назви всіх вулиць Міста!» — «Я втік від переслідувань». — «Мені обіцяли». — «В Місті моя родина. Мої діти». — «Я заплатив. Я заплатив сім тисяч доларів! Ви розумієте, що це означає?!» — «Я вмю класити плитку». — «Я добуваю воду з каменю». — «Я перетворюю гівно на

И золото». — «Я розганяю хмари». — «Я
М знаю напам'ять КАПІТАЛ». — «Я про-
О дав останнє, щоб дістатися сюди: мула,
Ф вола, жінку». — «Я пройшов пустелі,
І степи і гори». — «В ім'я моїх товаришів,
Й які задушилися у трюмі траулера». — «В
Г ім'я тих, хто втопилися, не допливши
А до берега». — «Мої предки походять з
В Міста». — «У цьому вузлику попів моєї
Р бабці». — «Я озеленю сади». — «Я кладу
И черепицю». — «Я пролізу через вушко
Л голки». — «Я роблю меблі». — «Я вчи-
І телька початкових класів». — «Я буду-
В вав мости». — «Я сирота». — «Я історик
за фахом, суперстар». — «Я анестезіолог». — «I love you». — «На мене
вчинили п'ять замахів». — «Візьміть,
згляньтеся».

І як можна було не зглянутися?

А як можна було зглянутися?

Я згадував його, як я його покидав. Я бачив очі, які дивилися на мене отетеріло й одуріло, коли я виходив з брами, щоб розпочати подорож. Я завжди пам'ятатиму їхні погляди, погляди побожеволілих на вході до Раю. «Нате, беріть ключі», — хотілося сказати їм і кинути в'язку, скріплену іржавим кільцем, але я не був уповноважений цього робити, я не мав ніяких ключів, крім ключа до татового гаража, навіть ключів від свого помешкання я не мав, я свідомо залишив їх на столику, я затраснув двері, щоб ніколи не повернутися, я міг узяти їх із собою і дати комусь із тих, хто ждали на брамі Раю, але я цього не зробив, я міг узяти їх із собою, бо коли закінчатся всі подорожі, коли добіжить кінця остання, кудись повертатися треба, та й ключ від гаража я мав випадково, завдяки тільки тій обставині, що забув його викласти, я йшов, а вони всі оберталися мені вслід і позаду мене виростав словник пейоративної лек-

сики, я знав, що кожний з них назве мене як завгодно, однак жодний не скаже про мене МАНДРІВНИК, не скаже і не подумає, нестерпна близькість недосяжного позбавила їх останніх думок, окрім лише однієї, вони приман-дрували, вони знали, куди йдуть, вони мали мету і йшли до неї, вони знали, що опиняться перед брамою, однак вони не знали, як це нестерпно, бути перед самою метою, перед її вежами і шпильями, перед її бісовими мурами і не могли опинитися всередині, вони досі не знають, що на них чекає, вони думали: ось ми мандрівники, скільки всього перетерпіли й набачилися, досить, досить намитарювалися, і звідки їм було знати, що мандрівник — це не той, хто їде кудись, а той, хто їде нікуди, не нікуди не їде, а, власне, їде нікуди, не той, хто їде до мети, а той, хто їде в протилежному напрямку, принаймні протилежному до їхньої мети, він знову хотів опинитися там («Я знову хотів опинитися там»), де крилатий горіх і теракотова стіна і галасують діти, збиваючи палицями плоди, він хотів опинитися у вересні («Я хотів опинитися у вересні»), а зараз був щойно квітень («А зараз є щойно квітень»), я дурив його, відриваючи листки календаря швидше, ніж належало («Я знаю, ти дурив мене, відриваючи листки календаря швидше, ніж належало»), однак що це могло дати? — я не міг примусити колоситися жито і виноград я не міг перетворити на сусло раніше, ніж настає пора — поганим я був йому чарівником («Поганим ти був мені чарівником»), я нагадував собі дешевого клоуна, який трусить рукавом, а звідти нічого не вилітає, який кладе і підносить чорний циліндр, але нічого не з'являється.